

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва та архітектури
Архітектурний факультет
Кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ, ТЕХНІКИ І АРХІТЕКТУРИ В ГУМАНІСТИЧНОМУ ВИМІРІ

Тези доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції
12-13 листопада 2021 року
м. Київ

ЧАСТИНА I

- Сучасна філософія науки і техніки
- Людина в системі взаємодії природничих і гуманітарних наук

Орг. комітет: П.М. Кулков, д. екон. н., професор, Заслужений працівник освіти України, ректор КНУБА;
Д.О. Чернишев, д. тех. н., доцент, Заслужений працівник освіти України, перший проректор КНУБА;
О.Ю. Ковальчук, к. тех. н., старший науковий співробітник, проректор з наукової діяльності КНУБА;
О.В. Кашенко, д. тех. н., професор, декан архітектурного факультету, завідувач кафедри рисунка та живопису;
І.В. Чорноморденко, д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії КНУБА;
В.О. Тимохін – д. арх., професор, завідувач кафедри дизайну архітектурного середовища (ДАС) КНУБА;
А.В. Шарипін – к. філос. н., доцент кафедри філософії КНУБА;
О.А. Гришко – к. філос. н., доцент кафедри філософії КНУБА;
Н.М. Лакуша – к. філос. н., доцент кафедри філософії КНУБА;
Г.П. Таран – к. філос. н., доцент кафедри філософії КНУБА

Відповідальний за випуск І.В. Чорноморденко

Рекомендовано до видання оргкомітетом наукової конференції, протокол № 6, від 09.11.2021 року

Філософія науки, техніки і архітектури в гуманістичному вимірі. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 12-13 листопада 2021 року). Частина 1 / відп. за випуск І.В. Чорноморденко. – К.: КНУБА, 2021. – 201 с.

У збірник включено тези доповідей і виступів, які підготовлені до Всеукраїнської наукової конференції «Філософія науки, техніки та архітектури в гуманістичному вимірі» (Київ: КНУБА, 2019).

Вчені-філософи, аспіранти, магістри та студенти порушили у своїх повідомленнях широке коло проблем. В цілому своє бачення і розуміння було стисло представлено щодо розвитку сучасної науки і техніки, штучного інтелекту, академічної доброчесності, науково-технічної творчості, естетико-філософських проблем архітектури, а також розвою творчості у мистецтві та дизайні.

Організаційний комітет конференції не завжди поділяє думку учасників. За достовірність інформації відповідають автори поданих матеріалів. У збірнику максимально точно відображено орфографію та пунктуацію запропонованого матеріалу.

Для науковців і викладачів, аспірантів і студентів, а також усіх небайдужих до розвитку науки, техніки, архітектури.

ЗМІСТ

СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ	8
<i>Чорноморденко Іван.</i> Актуальні проблеми науки як галузі людської діяльності.....	8
<i>Микола Кисельов.</i> Дихотомія природничого та гуманітарного знання: перспективи подолання.....	11
<i>Manchul Bohdana.</i> Integration of knowledge as a dominant trend in the development of contemporary science.....	15
<i>Юрій Мелков.</i> Мотивація до наукової діяльності та концепція «відкрита наука».....	16
<i>Володимир Ратніков.</i> Про внесок Ч. Пірса у філософію та методологію науки	19
<i>Дмитро Чорноморденко.</i> Динамічна міждисциплінарність як методологічний індетермінізм.....	22
<i>Лариса Ришко.</i> Оцінка наукових знань як проблема.....	24
<i>Михайло Ведмедєв.</i> Феномен небезпечного знання в контексті сучасних філософських досліджень.....	26
<i>Василь Піхорович.</i> Два напрямки в філософії науки і техніки.....».....	29
<i>Дмитро Вітер.</i> Наука мислення догматами наукового мислення.....	32
<i>Роман Онуфрійчук.</i> Кореляція понять «чуттєвість» та «абстракція» у контексті сучасної філософії науки.....	35
<i>Гетина Свідло.</i> Історико-філософські основи дискурсу науки.....	38
<i>Алла Литвинко.</i> Історія науки і техніки як шлях взаємодії природничих і гуманітарних наук.....	41

<i>Оксана Чурсінова. Гармонія людини і природи: діалог через тисячоліття.....</i>	163
<i>Тетяна Бессалова. Розвиток підприємницького потенціалу студентів в процесі практико-орієнтованого навчання.....</i>	165
<i>Данило Богатирьов, Іван Чорноморденко. Філософія ініціації у працях Рене Генона крізь призму православної релігійної традиції.....</i>	168
<i>Світлана Ботвіновська, Тетяна Ніколаєнко, Алла Золотова. Людина в ситуації віртуальної реальності.....</i>	170
<i>Марина Турчин, Юрій Павлов. Дилема віртуальності суспільного життя.....</i>	173
<i>Василь Хавроненко. Традиційна структура політичної влади Китаю.....</i>	175
<i>Надія Шебек. Краса природи і мистецтва в історії філософської думки.....</i>	177
<i>Іванна Ткач. Зміна парадигми у діяльності соціального інспектора в соціальній сфері.....</i>	180
<i>Mykola Kozlovets, Danylo Samoilenko. Translinguism as a global trend of today.....</i>	184
<i>Анатолій Петров. Цікавість до філософії і шкільна освіта.....</i>	188
<i>Зорислав Макаров. Протиріччя сучасної цивілізації: сьогодення і майбутне.....</i>	190
<i>Марта Михіденко, Надія Шебек. Трансформаційні процеси розвитку громад в Україні.....</i>	193
<i>Список авторів.....</i>	195

Література

1. Карівець Ігор. Національний університет "Львівська політехніка". Суть філософії, або чому ненавидять філософію. – Філософські науки. Vol. 3, No. 1, 2017. – Стор. 82.
2. Сухомлинська О. В. Про цю книгу // Сухомлинський В. О. Я розповім вам казку... Філософія для дітей / Василь Сухомлинський ; уклад. Сухомлинська О. В. – Х. : ВД «ШКОЛА», 2018. – 576 с.

Зоріслав Макаров (м. Вінниця)

ПРОТИРІЧЧЯ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: СЬОГОДЕННЯ І МАЙБУТНЄ

Сьогодні йдеться про цивілізацію, яка порівняно з аграрною та індустріальною переходить до глобального планування розвитку з провідним місцем інформації в усіх секторах суспільного життя. Наприклад, в державно-політичній сфері очікувана «кіберократія», що полягає у підпорядкуванні спонтанних чи заангажованих адміністративних рішень логіко-статистичним моделям суспільного розвитку (на основі теорії ігор і системного аналізу), може підвищити ефективність управління, перелаштувавши державу в статус координатора суспільних проєктів та комунікації соціальних суб'єктів, а, з іншого боку, — призвести до «цифрової нерівності» з монополізацією ІТ-ринку або до «інформаційних війн» з маніпуляцією суспільною свідомістю в електронних мережах. Аналогічним чином, підпорядкування комунікативних форм громадського суспільства обчислюваній техніці та мережам відкриває перспективу усунення культурних несумірностей, проте автоматизований контроль інформаційних каналів містить ризик уніфікації соціального простору з нівелюванням культурного ландшафту та втратою особистої ідентифікації.

В науці інформатизація відбивається у розмиванні класичних дистинкцій науки і виробництва, фундаментальних і прикладних досліджень, вченого і замовника, природознавства і суспільствознавства, живої і штучної онтології. Стимульована можливостями комп'ютерного експериментування зі створення та випробування теоретичних моделей, сенсорних пристроїв, автоматичних аналізаторів тощо, така «технонаука» зводить до мінімуму терміни виробничого й соціального впровадження

відкриттів, роблячи технологічне знання прибутковішим за його промислове тиражування. Однак в зворотній бік вона підпадає під соціальну детермінацію власних стандартів, що виражається у збільшенні питомої ваги екстернальної проблематики та міждисциплінарних та міжнародних досліджень, а також підвищенні ролі сітьової наукометрії публікацій. Сучасні філософи узагальнюють ці зміни у тезах про панування фігур комунікативної практики у визначенні предметних меж та проблем та еkleктичне поєднання способів та результатів пізнання.

Людські витвори, на зразок штучного інтелекту, виходять за межі науково-виробничих лабораторій, втрачають сумірність з цілями свого творця і набувають власної онтології. Якщо в модерних соціально-філософських концепціях наука і техніка переважно сприймалась як позитивна умова вдосконалення суспільства, то сьогодні ставлення до неї значно суперечливіше. Зокрема, проектування «людського фактору» в «штучному інтелекті» на соціальному рівні складає перспективу інформаційної цивілізації, де раціональні властивості програм та їхніх матеріально-технічних носіїв набувають іманентної логіки, власних «інтересів». Залежно від міри універсальності такого «обернення засобів на мету» та віддаленості його від традиційного ладу, суспільні наслідки інформатизації оцінюються філософами в класичних концептуальних рамках «царства свободи» (утопії) і «царства необхідності» (антиутопії).

В першому – утопічному – випадку за колективним суб'єктом людства залишатиметься контроль над створеними ним технічними засобами, безумовність чого ускладнюватиметься лише технологічним безробіттям та політичними стосунками соціальних угруповань, більш чи менш віддалених від розуміння цих винаходів. Програмні напрацювання штучного інтелекту включатимуться до культурного досвіду людства за зразком попперівського «третього світу», а його суспільні додатки лише посилюватимуть міру раціональності людської цивілізації, а з нею і гуманізуватимуть усі аспекти життєдіяльності. Наприклад, в «комп'ютопії» (computopia) Й. Масуди передбачається, що суспільство, засноване на спільній інформаційній мережі, полишить засади вільної конкуренції «соціальних атомів» на користь «вільного співтовариства» суб'єктів, мислення яких синхронізуватиметься спільними завданнями [2], а в «сингулярності» (singularity) Р. Курцвейла разом з молекулярно-інженерним викоріненням голоду та хвороб буде усунуто основну підставу суспільного антагонізму [1].

Другий підхід вказує на те, що простір соціальних потреб та чинників, насправді, ширший за простір технонауки, тому абсолютизація останньої містить небезпеку самодостатності машинного парку. Аби відповідати максимуму можливих завдань, розгалуження алгоритму смотавчання і прийняття рішень рано чи пізно приведе штучний інтелект до переважань над природним інтелектом, а потім – до підпорядкування людської життєдіяльності машинним програмам з ігноруванням людських цілей і команд як «нераціональних».

Через глобалізацію телематики (telematics) цей об'єктивуючий вплив інтелектуальних машин очікується усюди: технічне забезпечення дистанційної освіти формуватиме алгоритми мислення, інфраструктура побутових послуг та сфери розваг – структуру вільного часу, рекламні боти – світоглядні цінності... Деякі з цих впливів перевищуватимуть поріг природної чутливості та контролю людини, тому, наприклад, нанороботи на своєму рівні функціонування та утилізації складових матеріалів викликать великий резонанс як запрограмованими функціями, так і найменшими відхиленнями від них.

Натомість вихідні соціальні проблеми, на зразок класового антагонізму, економічної кризи або ідеологічного тиску в суспільстві, нікуди не подінуться. Зовсім як в колишньому контексті луддистського руху, нові машини разом із розвантаженням сектору важкої, шкідливої чи монотонної низькокваліфікованої праці, можуть зробити економічно недоцільною високу людську майстерність та духовні традиції життєдіяльності. Ба більше, «високі технології» відкривають нові горизонти маніпуляції потребами та цінностями людини аж до нейрофізіологічної перебудови генетичних та психосоматичних складових людської природи («High-Hume»). В такий спосіб, сцієнтистська утопія переходу науково-технічного прогресу у прогрес соціальний перероджується у антиутопію суперечності цих прогресів.

Література

1. Kurzweil R. How to Create a Mind: The Secret of Human Thought Revealed, New York: Viking Books, 2012. 352 p.
2. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society. Washington: World Future Soc., 1983. 171 p.

ТРАНСФОРМ

Нещодавн
затвердження К
рік), в країні
районного рівня
влади в Україні
досвіду у плану
власних інтересі
сучасних методи

Ще одна ж
зіткнувся увесь с
забудови значно
Механізми пере
відбувається вза
імунітету, числен
міських жителів в
коронавірусу вияв
Під загрозою опия

В нашій краї
спалах коронавірус
Україна отримала
процеси розкрили
плануванні на місц
рівнях. З одного бо
та домашнім прост
життя; утримання
торгівельних центр
наскільки людство
кількістю містян є на
середовища обміну л
небезпеки та ризику
малий бізнес руйн
адміністративно-тер
проблеми: відсутніст